

Verslag 27 oktober Museum om de Hoek #1

“Soms denk je, wat zit ik te doen in mijn eentje en dan kom ik hier, blijkt er een hele wereld te zijn van buurtmusea!”. Dinsdag 27 oktober 2015 vindt op de zolder van Pakhuis de Zwijger **Museum om de hoek** plaats, een eerste editie van een driedelige serie over buurtmusea. Museum om de hoek is een initiatief uit Amsterdam Oost van Museum zonder Muren, Perron Oost en het Buurtmuseum Indische Buurt en brengt enthousiaste doeners samen die graag eens gelijkgestemden ontmoeten. De 85 aanwezigen zijn allemaal wel eens in een buurtmuseum geweest, de helft in eigen buurt maar ook veel in het buitenland. Zo’n 15 mensen werken zelf in een buurtmuseum variërend van het Kunsthek bij het Oosterpark van Dorette Evers tot het Van Eesterenmuseum, Amsterdams oudste buurtmuseum waar een bezoek bestaat uit een rondleiding door de buurt. De sfeer is vrolijk en energiek, mede dankzij moderator Gian van Grunsven die het publiek en de sprekers met vaste hand door de veelzijdigheid van het onderwerp loodst. Tijdens deze eerste bijeenkomst wordt geïnventariseerd wat een buurtmuseum nou eigenlijk is.

“Een museum is een publiek initiatief, het heeft iets met spullen te maken, met de verhalen daarover, met iets delen met elkaar. Grote musea hebben eigentijdse problemen: het zijn er teveel, met teveel collectie en teveel economische sturing, zie het Guggenheim Bilbao, “de natte droom van economische revitalisatie”. Riemer Knoop, lector Reinwardt Academie, detecteert op bevlogen wijze de kenmerken van een museum. Oorspronkelijk opgericht om schatten te bewaren, zijn musea steeds meer culturele initiatieven waar interactie voorop staat. Knoop onderscheidt twee polen: universele musea zoals het Teylersmuseum “gaan over spullen” en zijn *collection based*. *Process based* gelocaliseerde musea zoals het Brooklynmuseum worden geleid door wat er met de collectie gedaan wordt. Een digitale collectie is volgens deze definitie geen buurtmuseum, met “z’n onbestemde lokaliteit.” Maar spreekt Knoop bemoedigend: “Trek je niks aan van wat een museum zou moeten zijn.”

Moderator Van Grunsven inventariseert met het publiek de minimale vereisten voor een buurtmuseum: een duidelijke doelstelling of boodschap, een plek waar je hart voor hebt, publiek, een naam, een onderwerp, geld en een collectie. Maar heeft een buurtmuseum wel een verzameling, een tastbare collectie nodig? Of muren? Het aanwezige buurtmuseum Geheugen van Oost bestaat alleen digitaal als groeiend buurtarchief. Museum zonder Muren organiseert tijdelijke programma’s met de Transvaalbuurt. In Lyon heeft Tony Garnier een permanente expositie op de blinde muren van flats gemaakt, “zo bijzonder”, vertelt scepticus Johan Sturm, “dat hij meteen om was”. Een soortgelijk initiatief bestaat in Zuidoost, waar het Bijlmermuseum kunstwerken op gevels toont.

Is een buurtmuseum een platform voor kunstenaars of voor de buurt? Aanwezigen zijn het eens dat het om dat laatste gaat. Je wilt als buurtmuseum je wijk laten zien. Jade Ruijzenaars kreeg door haar bezoek aan het District Six Museum in Kaapstad een veel beter begrip van de geschiedenis van die

wijk tijdens de apartheid. In het ideale geval *is* de buurt het museum. Door bewoners uit te nodigen het museum in te richten met hun eigen werk of materiaal, vergroot je de betrokkenheid: de hele familie trekt dan langs, vertelt Frida Badoux van het Museum Amsterdam Noord. In de Wildemanbuurt in Nieuw West is Mira de Graaf met buurtkinderen aan het onderzoeken wat een kindermuseum kan zijn: “ ’t Kan in een ouwe verlaten tram zijn waar 300 mensen in passen. We vonden 2 OV-chipkaarten en toen zijn we een verzameling begonnen.”

Buurtmusea kunnen leren van de expertise van een groot museum. Tegelijkertijd wil grote musea dolgraag meer Amsterdammers binnen halen, daar kunnen de buurtmusea bij helpen. Er wordt al voorzichtig samengewerkt, vertelt Annemarie van Eekeren van het Amsterdam Museum maar uiteenlopende verwachtingen maken dat dit soms moeizaam gaat. Buurtmusea worden gedragen door enkele voortrekkers “die hun tengels in een enorm netwerk hebben”. Het Nachbarschaftmuseum in Berlijn is daar een mooi voorbeeld van. Tegelijkertijd kunnen enkele fanatiek betrokkenen van een inclusief initiatief een exclusief clubje maken, een instituut waar niemand bij kan.

Riener Knoop adviseert de aanwezige buurtmusea om hun eigenheid te bewaren. “Wees nieuwsgierig en deel met elkaar maar vind vooral alles zelf uit.” In een hilarisch filmpje doet theatermaker Bert Hana precies dat. Hij onderzoekt hoe hij zelf een museum kan starten. “Een goed museum heeft een groot gebouw waar de mensen in goeie banen worden geleid. Daarmee wek je de indruk dat er iets te doen is”. Ondanks tips die hij krijgt (*Doe het niet!*) besluit Hana er toch voor te gaan. “Ik had bedacht dat ik zelf het kunstwerk zou zijn, even praktisch gezien.”

“Buurtmusea verbinden buurtbewoners met elkaar en met de wereld.” Mike de Kreek van het Geheugen van Oost noemt verbinding als hoofddoel voor buurtmusea. Of je dan vanuit een gebouw doet of digitaal en of je een collectie hebt of niet, is van ondergeschikt belang. Diana Krabbendam van The Beach: “Die kleine schaal van de buurt helpt om anders naar de wereld te kijken. Daar gebeurt alles al. Nabijheid, dat is waar we naar op zoek zijn.” Misschien is dat wel de definitie van een buurtmuseum: verbindingen op lokale schaal. Tijdens de volgende editie van Museum om de hoek op dinsdag 26 januari 2016 gaan we hier verder over in gesprek. Inschrijven kan via Pakhuis de Zwijger.

